

УДК 378 (477)

## ДОСЛІДЖЕННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ ЯК ФЕНОМЕНУ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

Наталія Терентьєва

*Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка,  
вул. Гетьмана Полуботка, 53, Чернігів, Україна, 14013*

Репрезентовано авторське бачення міждисциплінарності як основи продукування нового знанневого продукту в інформаційному суспільстві. Наголошено на пріоритеті досліджень, що ініціюють появу наукового знання у формі когнітивного / креативного продукту через переосмислення економічних, екологічних, комунікаційних, інформаційних та інших аспектів щодо їхньої природи й співвідношення з культурою та культурною сутністю техніко-техногенних процесів. Зазначено про появу нових інтегрованих наук. Доведено, що дослідження явищ та феноменів освіти неможливі без інтеграції знань з різних галузей та сфер, а дослідження університетської освіти як феномену передбачає інтеграцію філософського, освітнього, економічного, технічного (технологічного, інженерного), природничого (екологічного, ноосферного), політичного (націє – та державотворчого), юридичного (нормативно-правового, економіко-правового), культурологічного, історичного, соціономічного та ін. знання, що дає змогу продукувати інноваційний інтелектуальний продукт для підвищення рівня “знанневої інтенсивності” та інтелектуального капіталу.

*Ключові слова:* університетська освіта, міждисциплінарність, міждисциплінарний підхід, знанневий продукт, інтеграція наукового знання.

Знаннєве суспільство (К–суспільство) потребує фахівців, які вільно орієнтуються в ньому та продукують новий продукт (новий знанневий продукт), завдяки якому країна, нація має змогу посісти високі позиції у загальних світових рейтингах, створюючи нові технології як основу виробництва в інформаційному суспільстві на дослідженнях, що ініціюють появу нового продукту.

Цивілізаційні виклики ХХІ ст. охоплюють глобалізацію, яка охоплює всі сфери суспільства і не лише взаємозбагачує та взаємоузалежнює людство, а й загострює конкуренцію між країнами, народами, окремими громадянами в процесі їхньої взаємодії й географічної та економічної мобільності. Змінність, що прогресує в будь-якій сфері діяльності, ґрунтується на інноваційному типі розвитку. Демократизація й гуманізацію сучасних суспільств з одночасним посиленням вимог до особистої компетентності та самодостатності людини; мережевого суспільства через інноваційний

розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) (В. Кремень, 2014) [5, с. 8–9].

Глобалізм передбачає переосмислення економічних, екологічних, комунікаційних, інформаційних та інших аспектів щодо їхньої природи й співвідношення з культурою та культурною сутністю техніко-техногенних процесів на рівні протистояння наднаціонального і національного. Таке протистояння простежується й у визначенні лідерства: лідерства країн, лідерства технологій, лідерства наукового знання у формі когнітивного / креативного продукту тощо.

Наукове дослідження університетської освіти як феномену, яке продукує новий науковий продукт (теоретичне (фундаментальне), пошукове (теоретико-прикладне), прикладне (теоретико-експериментальне), наукове розроблення (експериментальне)) повинне ґрунтуватися на комплексі методологічних підходів, зокрема:

- цілісного, який характеризує об'єкт як динамічну структуру, розвиток якої визначається постійною зміною станів відносної рівноваги і нерівноваги її внутрішніх сил і тенденцій, які не завжди можна зрозуміти і тим більше вплинути на них ізольовано [2, с. 76];
- системного, який передбачає вивчення об'єкта як системи з множинністю елементів і впорядкуванням системотвірних зв'язків між цими елементами;
- синергетичного, який ґрунтується на положенні теорії спільної дії, що залежно від ступеня відкритості системи взаємодіють між собою не лише у формі боротьби протилежностей, а й співробітництва;
- комплексного, який є доцільним для визначення взаємозв'язків досліджуваного явища, врахування зовнішніх впливів, усунення випадкових чинників;
- міждисциплінарного, який використовують як основу для створення нового знанневого / інноваційного / креативного інформаційного продукту через переосмислення взаємозв'язків та взаємозалежностей між галузями знань, які сприймають не як відокремлені, незалежні та непов'язані, а як різні прояви ноосферного знанневого утворення, що є проявом планетарної свідомості та нового планетарного мислення;
- компетентнісного, який застосовують як відображення результатного, а не процесного навчання, для підготовки конкурентноспроможного на ринку праці випускника університету з упровадженням у його підготовку багатовекторних підходів до організації навчання і викладання;
- діяльнісного – для дослідження реального процесу взаємодії людини з навколишнім середовищем з метою розв'язання життєво важливих завдань через інтерпретацію змісту власної діяльності дослідника;

- культурно-антропологічного – для збереження культурних традицій університетської освіти через розвиток особистості;
- парадигмального – для обґрунтування переходу від однієї парадигми до іншої в контексті суспільних вимог і трансформацій;
- цивілізаційного – для акцентування уваги на чинниках (культура, свобода особистості, інтелектуальна діяльність, роль у суспільстві тощо), які визначають цивілізацію як культурно-історичну систему з притаманними ознаками (тип культури, роль людського чинника та суспільно-політичних інституцій у розвиткові соціальних процесів);
- акмеологічного – для виявлення закономірностей розвитку людських спільнот з метою формування зрілої особистості в умовах університетської освіти) підходів.

Традиційно виробництво знань до другої половини ХХ ст. мало дисциплінарний характер, його забезпечували окремі дослідники-науковці, або колективи, які очолював науковець-дослідник. Сучасне знання має складний, інтегрований, міждисциплінарний характер і створюється через активну соціальну діяльність, що зумовлює необхідність співпраці різних галузевих установ і створення міждисциплінарних наукових лабораторій, які не є ізольованими від соціуму. Відповідно, формується нове міждисциплінарне мислення, яке, на думку розробників напряду "освітологія", швидко стає особливістю наукових досліджень унаслідок дії чотирьох потужних чинників: внутрішньої складності природи та суспільства; прагнення дослідити проблеми та питання, які не належать одній дисципліні; потреби розв'язати проблеми, що постали перед суспільством; виникнення нових технологій [8].

У рамках однієї галузі знань (сфери господарства) складно створити новий продукт, оскільки інтеграційні процеси та тенденції в суспільстві досягли такого рівня, що новий продукт можна згенерувати лише на межі наявних галузей знань. У загальному значенні термін "інтеграція" засвідчує тенденцію розвитку науки, яка полягає в об'єднанні розрізнених елементів у цілісну систему, в синтезі знань, які диференціювались у порівняно самостійні структури в ході дисциплінарного самовизначення.

Науковець Б. Манчул класифікує інтегративні тенденції на підставі діахронічного і синхронічного підходів. Згідно з діахронічним підходом інтеграцію знань досліджують в історичному контексті розвитку науки, у контексті його ключових етапів, як реалізації тенденції переходу від диференціації до інтеграції наукового знання, а саме: предметно-дисциплінарний (класична наука), проблемно-дисциплінарний (некласична наука) і міждисциплінарний комплексний підходи (постнекласична наука). Відповідно до синхронічного підходу, який є позаісторичним, виокремлюють такі типи інтеграції наукового знання: 1) інтерактивний (мультидисциплінар-

ність і кросдисциплінарність), який полягає в тимчасовій взаємодії між дисциплінами, інтегративний (інтердисциплінарність і трансдисциплінарність), який виявляється у стійкій взаємодії між дисциплінами з об'єднанням або корегуванням їхніх методів аж до виникнення нових дисциплін (відповідно, горизонтальна і вертикальна інтеграція; 2) внутрішньонаукова інтеграція (мульти-, крос-, інтердисциплінарність), інтеграція наукового і позанаукового знання (транс-, пара-, гіпер-, метадисциплінарність), інтеграція знання поза межами науки (не-, пост-, антидисциплінарність); 3) інтеграція в межах природничих або соціогуманітарних наук (біофізика, економічна географія), між природничими і гуманітарними науками (біоетика, соціобіологія), між науковим і позанауковим знанням (езотерика, релігія, мистецтво та ін.); 4) інтеграція знання як відкритої, нелінійної, неврівноваженої, багатofакторної, цілісної, здатної до самоорганізації системи, що є предметом синергетики; 5) виникнення, на основі постійно триваючих інтегративних процесів, нових форм і методів взаємодії (екстра-, інтра-, інфрадисциплінарність) [7, с. 11–12]. Зазначене засвідчує міждисциплінарність як основу виникнення нових загальнонаукових методологій (системний, комплексний, інформаційний підходи, синергетика тощо).

Інтеграція знання сприяє активному виникненню нових наук, зокрема, сек'юритології (науки про безпеку) [4], освітології (науки про освіту) [8], університетології (науки про університетську освіту як феномен) [6] та ін. Наприклад, сек'юритологія як галузь інтегрованого знання передбачає дослідження на межі природничих, технічних, медичних, аграрних, суспільних, політичних, воєнних наук та “специфічних наукових дисциплін з родоводом, що сягає до початків наукового пізнання дійсності” [4, с. 71]. Освітологія потребує розв'язання таких завдань, як цілісне “дослідження сфери освіти у різних площинах, вимірах, співвідношеннях, взаємозв'язках з метою виявлення закономірностей і тенденцій її розвитку; аналізування процесів, що відбувалися, відбуваються і будуть відбуватися в освіті з метою виявлення “точок біфуркації” та найбільш важливих чинників впливу на освіту з метою футурологічного прогнозування; опису та співставлення різних освітніх систем з метою виділення загальних характеристик та притаманних їм особливостей; прогнозування розвитку освіти, аналіз і вироблення принципів освітньої політики...” та ін. [8, с. 162].

Отже, на сучасній неокласичній стадії розвитку науки [3] простежується зростання міждисциплінарних і комплексних проблемно орієнтованих досліджень, які змінюють традиційні межі між теоретичними і прикладними дослідженнями, фундаментальними і прикладними науками. Сучасне наукове дослідження набуває ознак міждисциплінарності і стає актуальнішим завдяки новому розумінню цінності наукового знання, його

значущості не тільки як інтелектуального надбання, а й як такого, що має проєктивний потенціал.

Вбачаючи міждисциплінарність підґрунтям для створення нового знаннєвого продукту в інформаційному суспільстві, виокремимо міждисциплінарні аспекти вивчення феномену університетської освіти для підтвердження утворення нового знаннєвого продукту в цій галузі.

Деякі аспекти створення нового знаннєвого продукту досліджено у працях В. Андрущенка, В. Кременя, М. Євтуха, Н. Дем'яненко, З. Самчука, інших науковців науково-дослідних установ країни, дослідницьких, класичних та галузевих університетів. Відповідно до науково-статистичних доповідей (В. Ковтунець, 2015; ІВО НАПН України) новий знаннєвий продукт на 2/3 продукує науково-педагогічний склад університетського сектора освіти, а на 1/3 – науково-дослідні установи, незважаючи на недостатнє фінансування наукових досліджень університетів та інших закладів вищої освіти.

Новий знаннєвий / інноваційний / креативний інформаційний продукт є результатом досліджень (як фундаментальних, так і прикладних), виконаних у рамках зазвичай теоретичного та винахідницького характеру, що пов'язане з недостатнім фінансуванням прикладних досліджень природничо-математичної та технічної галузі [9]. Інформаційне суспільство характеризується переосмисленням взаємозв'язків та взаємозалежностей між галузями знань, які сприймають не як відокремлені, незалежні та непов'язані, а як різні прояви ноосферного знаннєвого утворення, що є проявом планетарної свідомості та нового планетарного мислення. Лише завдяки інтеграції можна репрезентувати креативний інформаційний продукт.

В інформаційному суспільстві знання стають безпосередньою продуктивною силою, що потребує вміння застосовувати дедалі новіші знання, набуті впродовж життя, у власній практичній діяльності. Тобто людина повинна набути важливих компетенцій застосування знань, що дасть їй змогу знаходити рішення в будь-яких професійних та життєвих ситуаціях. Знання характеризуються різноманіттям джерел, ґрунтуються на глобальній інформаційній інфраструктурі та залежать від таких пріоритетних сфер людської діяльності, як наука, технології, політика, економіка, культура та освіта. Знання вже не можна визначити в межах класичних дисциплін, вони стають комплексними, проблемно-орієнтованими та міждисциплінарними. Водночас знання є індивідуальними та колективними, набувають синергетичного характеру.

Нові знання, генеровані наукою, підготовка високоякісного людського капіталу на базі якісної освіти, створення додаткових багатств виробничим сектором та бізнесом – невіддільні компоненти сучасного суспільства, побудованого на знаннях. Зростає роль методологічних, системних,

міждисциплінарних знань людини, важливих для раціонального оперування з різноманітними знаннями та гігантськими обсягами даних під час розв'язання нових, нестандартних проблем.

Досліджуючи університетську освіту наголосимо на тих галузях знань, які безпосередньо чи опосередковано вивчають цей феномен у вузькогалузових межах, продукують первинний новий знанневий продукт, за допомогою якого створюєть креативний (інтегрований) інформаційний знанневий продукт. Первинним новим знанневим продуктом, на підставі якого відбувається створення інтегрованого / міждисциплінарного / креативного продукту, можуть слугувати монографії, виконані відділами науково-дослідних установ з визначеної проблематики. Оскільки феномен університетської освіти є предметом дослідження наукового колективу Інституту вищої освіти НАПН України, наголосимо саме на цих напрацюваннях у контексті виникнення та розвитку нової галузі інтегрованого знання – університетологія [6]. Навіть короткий контент-аналіз окремих праць дає змогу стверджувати про міждисциплінарність цих досліджень, про що йшлося в попередніх наукових розвідках [11].

Оскільки освіта є видом економічної діяльності, а її розвиток відбувається в конкретних історичних, політичних, суспільних та соціальних умовах, неможливо розглядати її розвиток, феномен, тенденції, прогнози та перспективи без залучення економічних знань, політичних (націєтворчі), юридичних (правове забезпечення і відповідальність), історичних, соціономічних, філософських, освітянських та інших знань, що, з одного боку, ускладнює проведення досліджень (складно охопити усі аспекти), з іншого – сприяє дослідженню на межі наукового знання і, відповідно, створенню нового знанневого продукту на основі міждисциплінарності його реалізації.

Розглядаючи розвиток освіти в контексті сталого розвитку суспільства, зазначимо про інтеграцію знань з різних галузей і сфер. Усвідомлення недоцільності парадигми економічного зростання й заміна її новою альтернативною парадигмою коеволюції (постійна взаємодія людських та природних систем, їхній взаємний вплив та постійна адаптація до змін), спрямували розвиток суспільних систем, зокрема, освіти та науково-техніко-технологічний прогрес, у бік гармонізації, відповідності майбутнім потребам людства, збереження навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу, тобто започатковано перехід до так званого сталого розвитку (Sustainable Development). Наприкінці ХХ ст. термін сталий розвиток застосовували здебільшого для природничо-економічної сфери. Початок ХХІ ст. характеризується широким розумінням сталого розвитку, який визначено як “перспективну ідеологію ХХІ століття”. Питання сталого розвитку є предметом дослідження фахівців природничої, соціальної,

технічної, філософської, економічної, політичної, освітянської сфер, що доводить інтеграційний характер проблематики та необхідність створення концепції (стратегії). Ядром концепції сталого розвитку визначено “збереження людини як біологічного виду та прогресивний розвиток її як особистості” [10, с. 15]. Ми дотримуємося думки, що сталим (стійким) може бути тільки такий суспільний розвиток, який спирається на конкурентоспроможну економіку; розвинений внутрішній ринок; національний виробничий комплекс, що всебічно використовує потенціал транснаціонального капіталу і гарантує економічну безпеку країни; збалансовану соціальну структуру та ефективну політичну систему. Отже, дослідження розвитку університетської освіти в контексті сталого розвитку як перспективного напрямку передбачає інтеграцію, окрім освітніх, знань з філософських, економічних, політичних, соціальних, технічних, природничих, юридичних наук тощо.

Дослідження університетської освіти відбувається останніми роками зазвичай через характеристику тенденцій її розвитку. Виокремлюючи тенденції розвитку університетської освіти, вбачаємо за потрібне вивчення національних стратегій розвитку, доповідей, аналітичних звітів, концепцій тощо, оскільки саме вони репрезентують стратегічні напрями та пріоритети, на основі яких визначають останні тенденції, можна спрогнозувати та / або визначити нові напрями розвитку та спрогнозувати перспективи. Один з найпоширеніших підходів до виокремлення тенденцій розвитку ґрунтується на вивченні закономірностей та специфіці розвитку освіти в регіоні, країні, геополітичному просторі протягом десятиліть. Окреслюючи та аналізуючи етапи розвитку галузі / сфери / явища тощо, виокремлюють тенденції розвитку та перспективні напрями подальших досліджень на підставі ретельного дослідження, наприклад: освітньої політики, світової, європейської та національних нормативно-правових баз документів; показників розвитку суспільства, наявних і доступних регіональних та національних статистичних даних з освіти для проведення детального аналізу тощо. Цей підхід найчастіше застосовують науковці в історико-педагогічних та порівняльно-педагогічних дослідженнях.

Тенденції оцінення, окрім виявлення нових напрямів, містять характеристику подальшого розвитку певної галузі, і діють як передбачення перспектив майбутніх наукових розвідок зазвичай інтегрованого (міждисциплінарного) характеру. Ці тенденції мають прогностичний характер (оцінення теперішнього стану і виявлення проблеми найближчого майбутнього на основі статистичних даних, аналітичних звітів, національних доповідей тощо). Тенденції визначення або отримання / вилучення передбачають формулювання цілей і завдань для досягнень найближчим часом. Це пошук інновацій та втілення їх у життя завдяки детальному

вивченню та аналізу нестандартних ідей – створення нових тенденцій. Визначені тенденції відображають бажаний результат майбутнього розвитку, окреслюють початкові етапи його досягнення. Тенденції прояву окреслюють проблеми, які можна ідентифікувати, і репрезентують перспективи на майбутнє через розробку критеріїв, вказівок чи рекомендацій щодо наступних дій [12].

Виокремлення тенденцій розвитку університетської освіти охоплює інтеграцію знань з економічних, технічних, освітніх, юридичних, історичних, соціономічних, статистичних та, по суті, усіх прикладних наук, оскільки університетська освіта є класичною й галузевою. Наведені вище переконання підтверджені в наукових розвідках авторів колективної монографії “Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи” (В. Карамушка, Л. Коженевські, Н. Терентьєва, 2015) [1]. Тому виокремлювати тенденції розвитку університетської освіти варто саме на основі міждисциплінарного підходу, що є інтеграцією природничого (екологічного), політичного, економічного, освітнього, культурологічного, соціономічного та іншого знання.

Зазначене підтверджує, що дослідження явищ та феноменів освіти неможливе без інтеграції знань з різних галузей та сфер, а дослідження університетської освіти передбачає інтеграцію філософського, освітнього, економічного, технічного (технологічного, інженерного), природничого (екологічного, ноосферного), політичного (націє- та державотворчого), юридичного (нормативно-правового, економіко-правового), культурологічного, історичного, соціономічного та ін. знання, що дає змогу продукувати інноваційний інтелектуальний продукт як основу нових технологій розвитку, які передбачають лідерство в освіті, підвищення рівня так званої знанневої інтенсивності та інтелектуального капіталу, сформованою системою меритократії.

- 
1. Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи : монограф. / редкол. : Євтух М. Б., Горяна Л. Г., Терентьєва Н. О. / Л. Коженевські. – К. : Інтерсервіс, 2015. – 420 с.
  2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : Методологічні поради молодим науковцям / С. У. Гончаренко. – Київ–Вінниця : ДОВ “Вінниця”, 2008. – 278 с.
  3. Євтух М. Постнекласична педагогіка: філософсько-методологічне осмислення наукового концепту / М. Євтух, Ю. Пелех, А. Матвійчук // Освіта для сучасності = Edukacja dla wspolczesnosci: зб. наук. пр. : у 2-т. / Мін-во освіти і науки України, НАПН України, НПУ імені М. П. Драгоманова, Комітет педагогічних наук Польської академії наук, Наукове товариство “Польща – Україна”, Інститут педагогічної освіти і



- освіти дорослих НАПН України, Асоц. ректорів пед. ун-тів Європи; редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. П. Андрущенко, Н. Г. Ничкало, Ф. Шльосек (заст. голови); Л. Лук'янова, Л. Макаренко, О. Падалка [та ін.] (члени редколегії). – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Т. 1. – 662 с. – С. 104–117.
4. *Коженевські Л.* Сек'юритологія як наука: становлення, основні поняття // В кн.: Вища освіта України: ризики, сподівання, успіхи: монограф. / редкол.: Євтух М. Б., Горяна Л. Г., Терентьєва Н. О. / Л. Коженевські. – К.: Інтерсервіс, 2015. – 420 с. – С. 71–89.
  5. *Кремень В. Г.* Структурна модернізація освіти в контексті цивілізаційних змін / В. Г. Кремень // Педагогіка і психологія. – 2011. – № 2. – С. 5–13.
  6. *Луговий, В. І.* Університетологія – новий напрям педагогічної науки / В. І. Луговий, О. М. Слюсаренко, Ж. В. Таланова // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис / [за ред. В. І. Лугового, М. Ф. Степка] – К.: Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – № 1. – Додаток 2. – Тематичний випуск: “Наука і вища освіта”. – 368 с. – С. 3–11.
  7. *Манчул Б. В.* Інтегративні тенденції в науці: потенціал і форми актуалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філософ. наук: спец. 09.00.09 “Філософія науки” / Б. В. Манчул; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2010. – 20 с.
  8. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; [Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз]. – К.: ВП “Едельвейс”, 2012. – 336 с.
  9. Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та отримані результати у 2011 році [Електронний ресурс] / Реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та отримані результати у 2011 році: Аналітична довідка. Державне агентство з питань науки, інновації та інформатизації України. Український інститут науково-технічної і економічної інформації. – К., 2012. – 44 с. // Режим доступу: <http://www.dknii.gov.ua/images/stories/2...rior11.pdf>.
  10. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [Боголюбов В. М., Клименко М. О., Мельник Л. Г., Прилипко В. А., Клименко Л. В.]; За ред. В. М. Боголюбова. – Херсон: Олді-плюс, 2012. – 446 с.
  11. *Терентьєва Н.* Міждисциплінарність як основа нового знаннєвого продукту в інформаційному суспільстві / Н. Терентьєва // Педагогіка і психологія. Науково-теоретичний та інформаційний вісник НАПН України / ред. кол. В. Г. Кремень (гол. ред.) та ін. – 2016. – № 1 (90). – С. 59–65.

12. *Egetenmeyer, R., & Strauch, A. (2008). What's new in Europe? Recent Trends in Adult and Continuing Education. Report, 31(2), p. 9–17.*

*Стаття: надійшла до редколегії 15.11.2016*

*доопрацьована 15.03.2017*

*прийнята до друку 11.04.2017*

## **RESEARCH OF UNIVERSITY EDUCATION AS A PHENOMENON: AN INTERDISCIPLINARY APPROACH**

**Nataliia Terentieva**

*Taras Shevchenko Chernihiv National Pedagogical University  
Hetman Polubotka Str., 53, Chernihiv, Ukraine, UA – 14013*

This article represents the author's vision of interdisciplinarity as the basis of producing a new Knowledge product in the Information Society. It claims the priority studies that trigger scientific knowledge in the form of cognitive / creative product through the rethinking of economic, environmental, communication, information and other aspects concerning their nature and value of culture and cultural essence of technical and technological processes. The author indicates the emergence of new integrated science, and emphasizes that the study of phenomena and the phenomena of education is impossible without integrating the knowledge from different fields and areas. Studying university education as a phenomenon provides the integration of philosophical, educational, economic, technical (technological, engineering), natural (environmental, noosphere) political (national and state), legal (legal, economic and legal), cultural, historical, etc. knowledge that enables to produce innovative intellectual products to enhance the "Knowledge intensity" and intellectual capital.

Scientific research university education as a producer of a new research product (theoretical, fundamental searching (theoretical and practical), practical (theoretical and experimental), scientific development (experimental)) should be based on a set of methodological approaches, including: holistic, systemic, synergistic, integrated, interdisciplinary, competence, active, cultural, anthropological, paradigm, civilization, acmeological and others.

Interdisciplinary approach, which is the basis for the new / innovative / knowledge, creative information product as a complex, integrated, interdisciplinary and created through active social activities, and which requires cooperation between various sectoral agencies, the creation of interdisciplinary research laboratories that are not isolated from society, forms new interdisciplinary thinking. That it is a feature of the research result of four powerful factors: internal complexity of nature and society; the desire to explore the problems and issues that do not belong to one discipline; the need to resolve problems facing society; the emergence of new technologies.

*Key words:* university education, interdisciplinary, multidisciplinary approach, Knowledge product, integrating scientific knowledge.